

біологічних об'єктів і явищ, у зближенні останніх з еволюційним принципом.

Таким чином, основна суть теоретичного синтезу у сучасній біології полягає в об'єднанні просторового і часового аспектів відображення життя. Цей синтез лежить на шляхах злиття і взаємного проникнення структурного і еволюційного поглядів, органічного включення історичного підходу в усі фундаментальні біологічні проблеми, що, звичайно, не може не бути пов'язане з корінними перетвореннями характеру підходу. Здійснення цього теоретичного синтезу вимагає і адекватних засобів, тобто відповідних понять. Тому найпершим теоретичним і методологічним завданням в біології, завданням, від якого не може бути осторонь і філософія, є перегляд фундаментальних понять біології і формулювання нових понять. Все те, що складає стиль наукового мислення, є більш широким, певною мірою тотальним феноменом духовної культури епохи, яка виходить за межі окремої наукової сфери, феноменом, який демонструє її зв'язок з суттєвими особливостями способу мислення, який розвивається історично.

Джерела та література

1. Кастлер Г. Общие принципы анализа систем / Г. Кастлер // Теоретическая и математическая биология. – М. : Наука, 1968. – С. 339–350.

ЗАБУТІ ІМЕНА УКРАЇНСЬКИХ БІОЛОГІВ

Іванців В.В.

Луцький національний технічний університет (м. Луцьк)

Не знаючи свого минулого та віддаючи свої таланти іншим народам, годі сподіватись, що в майбутньому Україна буде мати своїх вірних народові подвижників. Щоб досягнути долю української еліти в усій повноті, необхідно перегорнути багато сторінок нашої історії. У теперішній ситуації важливим завданням є якнайшвидше повернення здобутків розвитку української науки, їхніх творців, їхні праці. Історія біологічної науки також потребує заповнення прогалін історії.

Ім'я видатного ембріолога, ентомолога, біолога Бориса Івановича Балінського (10.09.1905–1.09.1997 рр.) повинно бути відомим на батьківщині. Народився Б. Балінський в Києві, у родині освітян. 1923 р. вступив до Київського університету, де студіював зоологію під керівництвом відомого професора І.І. Шмальгаузена. Через два роки друкує першу наукову працю, а 1932 р. – першу монографію українською «Про розвиток ембріона з яйця». Через рік Б. Балінський отримує звання професора ембріології та працює заступником директора інституту зоології УАН. Але невдовзі за «антисоветську» діяльність його дружину заарештували, а вченого звільнили з роботи. Тоді деякий час він працював в медичному інституті у Києві, згодом переїзд до Харкова, пізніше Познань і Мюнхен.

В 1949 р. його запросили на посаду викладача кафедри зоології Йоганнесбурзького університету. Вчений першим запровадив електронну мікроскопію біологічних об'єктів у Африці. Його підручник «Вступ до

ембріології» перевидавався сім разів англійською, двічі італійською та японською, а також один раз іспанською мовами. Написав понад 130 наукових праць, з яких 22 українською. Був президентом Електронно-мікроскопічного й Ентомологічного товариств Південної Африки. Шкода, що таке славетне ім'я відсутнє в наших довідниках і енциклопедіях.

Ще одне ім'я видатного вченого-біолога також відсутнє в українській енциклопедії, це Теодосій Григорович Добжанський (25.01.1900-12.12.1975 рр.), який народився в м. Немирові на Вінниччині. З першого класу гімназії він почав захоплюватись біологією. В 1917 р. вступає на фізико-математичний факультет Київського університету. Його наставником був професор зоології С. Кушакевич, який порекомендував молодого вченого на роботу до біогеохімічної лабораторії В. Вернадського.

Перша наукова праця Т. Добжанського «Опис нового роду *Coccinella* з околиць Києва», була надрукована ще в 1918 р.

Далі вченого запросили на посаду асистента кафедри генетики і експериментальної зоології Петроградського університету, проте згодом він переїхав до США. Великі наукові здобутки були всесвітньо відомими, адже Т. Добжанського обирали президентом 6 і членом 10 наукових товариств, членом багатьох академій в тому числі і Національні академії наук США і Лондонського королівського товариства, почесним доктором (21 університет).

Великими є заслуги біолога Т. Добжанського, якого народила українська земля, перед світовою науковою громадкістю, але його науковий доробок досі невідомі в Україні.

Непроста доля була в ще одного українського зоолога-ентомолога, дійсного члена НТШ Олександра Анастасійовича Неприцького-Грановського (4.11.1887-4.11.1976 рр.), який народився в с. Великі Бережці на Кременеччині у сім'ї хлібороба. Закінчивши церковну-парафіяльну школу, навчався у середній сільськогосподарській школі в Білокриниці, а згодом у Києві. Захоплювався історією, літературою та приймав активну участь у боротьбі за ідею українського визволення. Як наслідок побоюючись арешту прихопив із собою «Кобзар» та емігрував до США. 1925 р. став доктором філософії у ділянці біологічних наук, а через п'ять років професором ентомології і економічної зоології Міннесотського університету США та головою Центральної Управи Організації Державного Відродження України. 1945 р. був у складі українців Америки на установчій конференції ООН, двічі делегований в ЮНЕСКО та був обраний до Політичної Ради Українського Конгресового Комітету Америки. Архів ученого зберігається у центрі досліджень історії імміграції при Міннесотському університеті. О. Неприцький-Грановський залишив нащадкам значну не лише наукову, а й літературну спадщину.

Ніхто нам не поверне імен славетних українців до нашої національної пам'яті, поки ми самі цього не зробимо.